

Andrzej S. Dyszak
Uniwersytet Karola Wielkiego
Bydgoszcz

Z BADAŃ NAD LEKSYKĄ SUBKULTUR MŁODZIEŻOWYCH. SŁOWNICTWO KLUBERÓW

Subkulturę młodzieżową (jako pojęcie ogarniające) lub subkultury młodzieżowe (jako pojęcie różnych odmian ogólnie rozumianej subkultury młodzieżowej) charakteryzują (jak każdą subkulturę) zjawiska, które mają podkreślić odrębność osób utożsamiających się z nią, takie jak styl bycia, postawy, sposób spędzania wolnego czasu, wygląd zewnętrzny, język – w tym przede wszystkim słownictwo (por. Gwozda, Krawczyń, 2002: 186).

Jedną z dynamicznie rozwijających się, czy wręcz ekspansywnych, subkultur (zaliczanych do młodzieżowych¹, choć – jak się wydaje – zasięg jej oddziaływania jest znacznie szerszy), jest subkultura klubowa nazywana także *subkulturą techno* lub *clubbingiem* (*klabingiem*) i *technomanią*.

Nazwy *subkultura techno* i *technomania* związane są z taneczną muzyką elektroniczną, nazywaną właśnie (skrótowo) *techno*², choć odmianami muzyki elektronicznej, obok techno, są także house, trance, break beat, ambient, chillout, hardcore³. Ponieważ miejscami, w których pierwotnie funkcjonowała subkultura techno- były kluby (początkowo nielegalne kluby gejoskie), powstały jej alternatywne nazwy *subkultura klubowa* i *clubbing*⁴. Poza klubowymi przejawami istnienia tej subkultury stały się z czasem imprezy masowe, dominujące szczególnie w Niemczech na przełomie lat 80. i 90.

¹ Słuchaczami muzyki techno, jak można zorientować się, np. na podstawie wypowiedzi na forach internetowych, są przeważnie ludzie młodzi w wieku 15-30 lat.

² Za datę narodzin muzyki techno uznaje się rok 1985, kiedy to w chicagowskim klubie o nazwie WareHouse zabrzmiała muzyka house (por. Kowalczyk). Jako alternatywne miejsce podaje się też Detroit, gdzie pojawiła się muzyka łącząca rytmy grane przez amerykańskich Murzynów z muzyką europejską takich zespołów, jak np. Kraftwerk z Dusseldorfu (por. tamże).

³ Muzyka elektroniczna jest najważniejszym elementem omawianej subkultury, a także jej źródłem.

⁴ Dzieje powstania klabingu przedstawia w swojej książce Mathew Collin (2006).

XX w., takie jak Love Parade⁵ czy Mayday⁶. W Polsce opisywane zjawisko pojawiło się po roku 1990 i początkowo kojarzone było przede wszystkim z narkotykami, homoseksualizmem i patologią seksualną, co ilustruje następująca wypowiedź internetowa:

1. *Parada miłości na ulicach miasta, co drugi narkoman albo pederasta!
Szlaufy się puszczają za niuch amfetaminy – to kultura techno.* (ftb)

W 1996 roku odbył się w Łodzi pierwszy w Polsce festiwal muzyki techno („Parada Wolności”), w którym wzięło udział ok. czterech tysięcy osób⁷. Obecnie subkultura⁸ klubowa jest bardzo modna, ale pozostaje zjawiskiem wciąż do końca nieodkrytym, stanowi więc znakomite źródło wszelakich badań, w tym i językoznawczych (leksykalnych) w ramach badań nad socjolektami (uznając członków każdej subkultury za grupę społeczną⁹, należy też uznać ich język – różniący się od odmiany standardowej polszczyzny – właśnie za socjolekt).

Przedmiotem niniejszego artykułu jest charakterystyczne słownictwo, którym polscy klubowicze (czyli osoby hołdujące subkulturze techno) posługują się na forach internetowych o tematyce klubowej¹⁰.

⁵ Największy plenerowy festiwal muzyki elektronicznej organizowany od 1989 r. w Berlinie (więcej na http://pl.wikipedia.org/wiki/Love_Parade).

⁶ Jeden z największych festiwali muzyki elektronicznej. Po raz pierwszy zorganizowany w 1991 roku w Berlinie. Obecnie odbywa się on corocznie 30 kwietnia w Westfalenhallen w Dortmundzie oraz 10 listopada w Katowickim Spodku (więcej na http://pl.wikipedia.org/wiki/Mayday_Festiwal).

⁷ Więcej na http://pl.wikipedia.org/wiki/Parada_Wolności.

⁸ W tym wypadku używam terminu *subkultura* w pierwszym ze znaczeń, jakie temu rzeczownikowi przypisują autorzy *Uniwersalnego słownika języka polskiego* (Usjp), por. a) «wzory, zasady, normy zwyczajowe przyjęte i obowiązujące w grupie społecznej stanowiącej część większej zbiorowości, odmienne od wzorów, zasad, norm zwyczajowych przyjętych przez ogół społeczeństwa; podkultura»

⁹ Por. drugie ze znaczeń *rzeczownika subkultura* w Usjp: b) «grupa ludzi, których łączą wzory, zasady, normy odmienne od przyjętych przez ogół społeczeństwa, przejawiające się np. w ubiorze i wyglądzie zewnętrznym».

¹⁰ Słownictwo to było przedmiotem opisu w pracy magisterskiej Justyny Perlińskiej, napisanej pod moim kierunkiem w IFP UKW w 2009 r. Autorka badając wypowiedzi na portalach internetowych o tematyce klubowej, zebrała 100 wyrażen, które uznała za właściwe dla opisywanego socjolektu i dokonała ich charakterystyki gramatycznej (podział na części mowy, cechy fleksyjne i słowotwórcze) oraz podziału na neosemantyzmy, neologizmy i zapożyczenia (zewnętrzne i wewnętrzne). W tym artykule zajmuję się aspektami, które nie zostały poruszone w pracy mojej magistrantki (na pierwszym planie klasyfikacją semantyczną) lub przedstawione zostały w sposób niesatysfakcjonujący. Ze wskazanej pracy magisterskiej pochodzą wszystkie cytowane teksty z Internetu, które zostały zebrane w okresie od września 2008 do marca 2009. Zachowuję oryginalny ich zapis, np. bez polskich znaków diakrytycznych.

Podstawowym założeniem opisu każdej gwarowej (tzn. socjolektalnej lub terytorialnej) odmiany polszczyzny powinna być jej dyferencyjność wobec języka ogólnego (standardowego i potocznego), rozumiana jako cechy właściwe tylko jednej odmianie języka¹¹, przy czym wyrazy charakterystyczne dla danej gwary „nieznane współczesnemu językowi literackiemu”, mogą „być znane i używane” w innych (gwarowych) odmianach języka (por. Walczak, 2004: 30). Oczywiście, kluberzy posługują się licznym słownictwem¹², które właściwe jest ogólnie pojętemu socjolektowi młodzieżowemu¹³, jak np. *bajer*¹⁴, *laska*¹⁵, *ziomek*¹⁶, czy polszczyźnie potocznej, jak np. *balet(y)*¹⁷, w tym i wulgaryzmami. Szczególnie charakterystyczne są tu – powszechnie używane przede wszystkim właśnie przez młodzież – liczne nowe anglicyzmy, np. *cool*¹⁸, *hit*¹⁹, *lajt*²⁰, *pater*²¹, por.

2. *Chyba nie słuchales techna takiego cool dobrego, bo wiekszość mi sie tesh nie podoba*²². (unreal)

¹¹ Np. w wypadku gwary miejskiej na dyferencyjność – jako cechę wyróżniającą – wskazują tacy językoznawcy, jak Antoni Furdal (zob. Furdal, 1977: 156) czy Bogdan Walczak (zob. Walczak, 2004: 27-29).

¹² Wszystkie wymienione i analizowane niżej wyrażenia zostały sprawdzone w *Uniwersalnym słowniku języka polskiego*, w słowniku polszczyzny potocznej (SppCz), w przykładowych słownikach najnowszej polszczyzny (Ns, Wsnp) oraz w internetowych słownikach slangu (Mssimp, Wid).

¹³ Anna Dąbrowska posługuje się terminem *interzargonu*, którego słownictwo występuje w różnych odmianach polszczyzny (zob. Dąbrowska, 1998: 247-250).

¹⁴ Zob. w Usjp: 2. *środ. uczn.* «o czymś, co zachwyca...».

¹⁵ Zob. w Usjp 4. *środ. młodz. a* «o bardzo zgrabnej, atrakcyjnej dziewczynie».

¹⁶ Zob. hasło *ziomek* w Mssimp, ale bez definicji (przytacza się tam tylko przykładowy tekst, w którym pojawia się ten rzeczownik)..

¹⁷ Zob. w Usjp: 2. *pot. popsp.* «spotkanie towarzyskie, zabawa...» oraz w SppCz: 'impreska, dyskoteka, wesołe przyjęcie'.

¹⁸ W Wsnp z definicją: „Dobry, w porządku, zasługujący na akceptację, fajny, modny (...)” (wyraz odnotowany także Ns).

¹⁹ Zob. w Usjp: *pot. a* «coś bardzo popularnego, modnego...» (wyraz odnotowany także w Ns, i Wsnp).

²⁰ Wyraz odnotowany w Ns, Mssimp i Wsnp. W Mssimp ma dwa znaczenia: 1. Luźnie, spokojnie, bez problemu, 2. inaczej także – super, ale przykład pod znaczeniem 2. zawiera wyraz *lajtowo*, nie *lajt*. W Wsnp definiuje się go jako przymiotnik, por. „Lekki, łagodny, delikatny (...)”.

²¹ Wyraz odnotowany w Ns (J. Bralczyk zwraca m.in. uwagę na alternatywne formy użycia: *mieć pater* i *mieć palera*) i w Wsnp (tu definicja: „Siła, moc, energia, także poczucie mocy, czasem euforyczne, jako zjawisko psychiczne, dające pewność sukcesu”).

²² W cytacie tym zwraca uwagę sposób zapisu partykuły *też – tesh*. Takie graficzne stylizacje na język angielski są charakterystyczne dla młodzieżowego kodu pisanego, szczególnie właśnie internetowego, czego innym przykładem, jaki pojawił się w analizowanych tekstach, jest wyraz *konqrs*.

Co ciekawe, wyraz *techno*, który można uznać za kluczowy dla pojęć omawianej subkultury i związanego z nią socjolektu, należy już do standardowej odmiany polszczyzny²³, a także jest specjalistycznym terminem muzycznym²⁴. Obok niego w słowniku polszczyzny ogólnej (Usjp) zamieszczone zostały takie rzeczowniki motywowane wyrazem *techno*, jak *technoklub*, *technoman*, *technowiec* i *technoparty* (które nie wystąpiły w badanym materiale) – wszystkie opatrzone kwalifikatorem *środ. młodz.*

Bliższej analizie (semantyczno-formalnej) zostaną poddane tylko te, które są odbiciem cech kultury klubowej, a więc słownictwo związane z muzyką (a w ramach tej grupy przede wszystkim wyrażenia dotyczące muzyki elektronicznej) i z imprezami klubowymi oraz słownictwo narkotykowe, bowiem – jak się okazuje – właśnie muzyka (1), spotkania klubowe (2) i narkotyki (3) to główne tematy rozmów (internetowych) osób utożsamiających się z klubingiem, por²⁵.

(1)

3. *W wawie zagrał byle jak, to nie był prawdziwy trance tylko zwykła łupanka.*
4. *Jakby ktoś znał nazwę nuty która leci w tle to niech poda z góry.*
5. *Przeszliśmy z rządymi mocniejszych wrażeń ziomkami na Hardstyle i tam była rzeźnia. świetne nagłośnienie i fajne oświetlenie, mimo że to nie mój typ muzy.*

(2)

6. *A na poprawkę after party mega luta, pozdra dla wszystkich którzy tam się bawili i do zobaczenia za rok.*²⁶
7. *Ja np. będę z 22 na 23 nocować w poznaniu i wobec tego jestem jak najbardziej za biforkiem! afterek też w sumie w moim przypadku wchodzi w grę.*

(3)

8. *Ja na globalu próbowałem z kolegami jointa... ale jego smak był nieciekawym... i tak naprawdę nie mają aż takiej mocy...*
9. *Nie wieze ze tego nie probowali bo teraz co druga osoba bierze pixe jak jedzie na disco, wciąga spida albo głupie ziolo zajaraja to ich sprawa kazdy bawi sie jak chce.*

²³ Zob. w Usjp bez żadnego kwalifikatora: 2. «subkultura młodzieżowa...».

²⁴ Zob. w Usjp 1. *muz.* «styl we współczesnej muzyce rozrywkowej».

²⁵ Wszystkie poniższe cytaty (3.-9.) pochodzą z *Wortalu Muzyki Klubowej* (zob. ftb).

²⁶ W tym cytacie należy też zauważyć przejaw ogólnej tendencji współczesnego języka młodzieży do skracania wyrazów, por. *pozdra* = *pozdrawiam/pozdrawienia*.

Słownictwo muzyczne

A. Klasyfikacja semantyczna

- 1) nazwy muzyki elektronicznej
 - a) ogólna: *muza*²⁷,
 - b) gatunkowe: *ambient*, *breakbeat*, *chillout*²⁸, *hardcore*²⁹, *house*, *techniawa*³⁰, *trance*;
- 2) nazwy utworów muzycznych: *kawałek*³¹, *nuta*³², *watek*³³;
- 3) nazwy zjawisk związanych z odtwarzaniem/prezentowaniem muzyki elektronicznej: *beat*, *breakdown*, *kick*³⁴, *koń*, *loop*, *mastering*, *mix*, *sample/sampel*, *scratching*;
- 4) nazwy oceniające sposób wykonania muzyki elektronicznej: *łupanka*, *rzeźnia*³⁵;
- 5) nazwy sprzętu/akcesoriów: *case*, *krążek*³⁶, *placek*³⁷, *winył*³⁸;

²⁷ W Mssimp definiowany bardziej ogólnie – jako „skrót od muzyka”.

²⁸ Wyraz odnotowany w Mssimp, ale w innym znaczeniu, por. „Totalne wyluzowanie, zrelaksowanie, brak jakichkolwiek problemów, bądź olewanie ich. Spolszczone – czilał”.

²⁹ Wyraz odnotowany w Mssimp w czterech znaczeniach, ale żadne nie odnosi się do muzyki.

³⁰ Wyraz ten nie występuje w badanym materiale. Odnotowane w Mssimp i Wid, gdzie definiuje się go (w Wid m.in.) jako ‘muzyka techno’.

³¹ W Usjp podaje się znaczenie tego rzeczownika zbliżone do tego, w jakim używa się go w opisywanym socjolekcie, por. 2. *pot.* b) «niewielki utwór muzyczny». Kluberzy kawałkiem nazywają jednakże każdy utwór muzyki elektronicznej, bez względu na jego długość. Takie ogólne jego znaczenie podaje się także w Spp: „Utwór muzyczny, piosenka, numer” i w Mssimp: „po prostu, jakaś muzyka, utwór muzyczny, zwrot raczej używany przez prezen-terów radiowych niż zwykłą młodzież”.

³² W Usjp podaje się zbliżone znaczenie, zob. 3. *książk.* d) «melodia». W Mssimp wyraz ten ma dwa znaczenia: 1. inaczej fajny kawałek różnego rodzaju muzyki, 2. Zamienne określenie utworu muzycznego, tudzież piosenki. Z racji swojego ignoranckiego i niepoważnego charakteru stosowane jest głównie przez maolaty.

³³ Wyraz został odnotowany w Wid, ale jako zdrobnienie od *wał* z tymi samymi znaczeniami (innymi wszakże niż w polszczyźnie ogólnej): 1. *oszustwo*; *nieuczciwość*; *nadużycie* (podobnie w Spp), 2. *nieszczęście*; *klęska*; *porażka* (oba znaczenia potwierdza też Mssimp).

³⁴ Wyraz odnotowany w Mssimp, ale w innym znaczeniu, por. „Kick - w grach MMO, oznacza wyrzucenie z gry”.

³⁵ W Wid podaje się inne niż nazwa oceniająca muzykę elektroniczną znaczenie tego rzeczownika: *ekstremalne zdarzenie, wymagające trzeźwego myślenia i zachowania zimnej krwi; ryzykowna sytuacja*, natomiast w Mssimp *krążek* definiuje się jako „Narkotyki „Ekstaza” w postaci tabletki”.

³⁶ Zob. w Usjp 2. *pot.* a) zob. płyta w zn. 4. Bardziej szczegółowa definicja w Spp: „Płyta kompaktowa lub winylowa”. W Wid wyraz ten ma zupełnie inne znaczenie: *tabletki ecstasy* (analizowany materiał nie przyniósł jednakże przykładów użycia rzeczownika *krążek* w takim znaczeniu).

³⁷ Wyraz odnotowany w Mssimp. W podanym tam 2. znaczeniu jest synonimem winyłu (zob. dalej).

³⁸ Wyraz odnotowany w Spp z definicją: „Płyta gramofonowa wykonana z winyłu”. Podobnie w Mssimp w znaczeniu 1. Tam też (jako 2.) znaczenie „Karta debetowa/kredytowa/bankomatowa”.

- 6) nazwa osoby odtwarzającej muzykę elektroniczną: *didżej*³⁹;
- 7) nazwy miłośników muzyki techno: *technoman*, *technowiec*.

B. Klasyfikacja leksykalna

- 1) potoczny: *krążek*;
- 2) neologizmy: a) semantyczne (neosemantyzmy): *kawałek*, *koń*, *nuta*, *placek*, *rzeźnia*, *winył*; b) słowotwórcze: *tupanka*, *muza*, *techniawa*, *technoman*, *technowiec*, *watek*;
- 3) zapożyczenia: a) właściwe: *ambient*, *beat*⁴⁰, *breakbeat*, *breakdown*, *case*, *chillout*, *didżej*, *hardcore*, *house*, *kick*, *loop*, *mastering*, *mix*, *sample/sampel*, *scratching*, *track*, *trance*; b) słowotwórcze (morfemowe): *chilloutowy*, *chilloutować* → *schilloutować*, *houseowy*, *mixować* → *zmixować*, *techniawa*, *trancowy*;
- 4) hybryda: *cyfro-trancowy*.

Słownictwo związane z imprezami klubowymi

A. Klasyfikacja semantyczna

- 1) nazwy osób utożsamiających się kulturą klubową: *clubber/kluber*⁴¹, *klubowicz*⁴²;
- 2) nazwy sposobów spędzania czasu: *clubbing/klabing*⁴³, *melanż*⁴⁴;
- 3) nazwy imprez: *afterek/afterka*⁴⁵, *biferek/biforka*⁴⁶, *event*⁴⁷, *klubówka*⁴⁸, *luta*⁴⁹, *techniawa*⁵⁰, *technoparty*, *wiksa*⁵¹;

³⁹ Wyraz odnotowany w Usjp («dyskdżokej») z kwalifikatorem *środ. młodz.* (zob. także odpowiednie hasło w Ns, Wsnp, w których przytacza się dwa warianty jego synonimu: *disc jockey* i *dyskdżokej*).

⁴⁰ Rzeczownik ten używany jest w znaczeniu pierwotnym 'uderzenie'. Odnotowany jest w Usjp jako przestarzały (!) w znaczeniu «bigbit», zatem na gruncie socjolektu klubowego można go też uznać za neosemantyzm.

⁴¹ Wyraz ten nie występuje w badanym materiale. Jego źródłem jest Wid. Tam definicja: *osoba hołdująca zasadom klubingu; człowiek potrafiący wykorzystać liczne zalety imprezowania w klubach*.

⁴² W Usjp ma znaczenie zbliżone, ale bardziej ogólne: *pot. b) «bywalec klubu – lokalu»*.

⁴³ „*Clubbing* to wieczorne i nocne, najczęściej grupowe chodzenie po klubach, pubach, nocnych barach, i spędzanie wolnego czasu” – pisze J. Bralczyk w Ns.

⁴⁴ *Melanż* to „przyjemny sposób spędzania czasu ze znajomymi”. (Spp). W Mssimp zakres znaczeniowy tego wyrazu jest ograniczony do imprez alkoholowych.

⁴⁵ Obie formy odnotowane w Wsnp, wyjaśnione synonim *after-party* i definiowane jako „impreza, spotkanie dokładnie umiejscowione w czasie” (w środku nocy/nad ranem, w mieszkaniu/rzadziej w lokalu). W Mssimp tylko *afterek*.

⁴⁶ Obie formy odnotowane w Wsnp i zdefiniowane jako „rozgrzewka” (w oczekiwaniu „aż zbiorą się wszyscy znajomi”).

⁴⁷ Wyraz definiowany podobnie w Ns i Wsnp (najogólniej: 'impreza zorganizowana przez firmę dla pracowników').

⁴⁸ Wyraz ten nie występuje w badanym materiale. Jego źródłem jest Wid, gdzie wyraz ten definiuje się w następujący sposób: *impreza klubowa dostarczająca miłej atmosfery, ciekawego towarzystwa oraz niezapomnianych wrażeń*.

⁴⁹ B. Cichański w Wsnp przedstawia ewolucję, jaką przeszedł czasownik *lutować* ('pic alkohol'), poprzez *przylutować* i *lutę* ('uderzenie'), by wyraz ten nazywał imprezę przy muzyce techno. W Mssimp *luta* to „Drugi poziom wixy” (*wiksa* zob. w dalszej kolejności).

⁵⁰ Zob. wyżej przypis 30. W tym wypadku jest to homonim *techniawy* jako nazwy muzyki techno.

⁵¹ Znaczenie rzeczownika *wiksa* jako nazwy imprezy podaje się w Wsnp i w Mssimp; w Wid podaje się definicje innych jego znaczeń: 1. *zamroczenie alkoholem; stan wywołany nadmiernym spożyciem napojów wysokokowych* 2. *ekstaza; euforia*.

4) nazwa klubu: *technoklub*;

5) nazwa miejsca w klubie przeznaczonego do tańca: *dancefloor*⁵².

B. Klasyfikacja leksykalna

1) neologizmy

a) semantyczne (neosemantyzmy): *klubowicz*, *melanż*, *wiksa*,

b) słowotwórcze: *klubówka*, *luta*, *techniawa*, *wixiarski*, *technoklub*, *technoparty*;

2) zapożyczenia

a) właściwe: *clubber/kluber*, *clubbing/klabing*, *event*⁵³,

b) słowotwórcze (morfemowe): *afterek/afterka*, *biforek/biforka*.

Słownictwo narkotykowe

A. Klasyfikacja semantyczna

1) nazwy narkotyków

a) ogólne: *dopalacz*⁵⁴, *drag(i)*⁵⁵, *speed/spid*⁵⁶, *zióło*⁵⁷,

b) konkretnych substancji: *amfa*⁵⁸, *ecstasy*⁵⁹, *feta*⁶⁰, *koks*⁶¹;

2) nazwy porcji sproszkowanego narkotyku: *niuch*⁶², *ściecha*⁶³;

⁵² W Mssimp podaje się zwrot z tym rzeczownikiem, nawiązujący swoim znaczeniem do jego znaczenia, por. *Wypierdalaj na dancefloor* 1. „Całkiem przyjemny zwrot, teoretycznie koleżeński, raczej nie powinien być odbierany w sposób negatywny. Oznacza to samo co "idź się zabaw". Może być użyty również jako odpowiedź na próbę zagięcia nas przez osobę trzecią”.

⁵³ *Event* nazywający imprezę techno może być interpretowany także jako neosemantyzm.

⁵⁴ Według autorów Mssimp rzeczownik ten odnosi się do alkoholu.

⁵⁵ Wyraz o szerokim zasięgu środowiskowym, zob. w Usjp: *środ. młodz.* «narkotyki» i *dragi* w Wid: (*ang. drugs – narkotyki*) *narkotyki*. J. Bralczyk w Ns zaznacza, że „Słowo *drag* rzadko występuje w liczbie pojedynczej, podobnie jak jego synonim *proch* (...)”. W tej formie występuje on w Mssimp (w dwóch znaczeniach: 1. „Inaczej narkotyki (z ang. drugs)”, 2. „twarde narkotyki”).

⁵⁶ Zob. w Spp: „Narkotyk pobudzający, amfetamina, kokaina, metaamfetamina”. Obie formy odnotowane także w Mssimp.

⁵⁷ W Mssimp zakres znaczeniowy tego rzeczownika ogranicza się do marihuany.

⁵⁸ Por. odpowiednie hasło w Mssimp: 1. „Amfetamina narkotyk”, 2. „Biały proszek potrafiący zawładnąć nad odruchami fizycznymi jak i psychicznymi, oddziałując na człowieka związkami psychofizycznymi składającymi go do zażytej walki o zdobycie kolejnej działki.. całkowite pranie mózgu... tanie i łatwo dostępne”.

⁵⁹ Wyraz odnotowany w Ns, Wsnp i w Spp. We wszystkich definicjach nazywany w ten sposób narkotyk („pochodna amfetaminy”) wartościowany jest jak „silny” i „jeden z groźniejszych”.

⁶⁰ Wyraz odnotowany w Spp i Wid z definicją: ‘amfetamina’. nieco szczegółowa sformułowana definicja w Mssimp.

⁶¹ Rzeczownik *koks* można interpretować jako wyraz motywowany nazwą narkotyku *kokaina* (zob. *koks* w Mssimp i Wid: 2. *kokaina*). W Spp ma dwa znaczenia: a) ‘anabolik’ (podobnie w Usjp: 2. *środ. sport.* «środki dopingujące»), b) ‘kokaina’.

⁶² Znaczenie przypisane temu rzeczownikowi potwierdza jego definicja w Spp (tam też drugie znaczenie: „Wciągnięcie przez nos porcji sproszkowanego narkotyku”). W Usjp w zbliżonym znaczeniu tylko w stałym związku wyrazowym, por. *pot.* a) *fraz. przestarz.* *Niuch* tabaki «szczypta, porcja tabaki, jaką się bierze na jeden raz do zażycia».

⁶³ Znaczenie potwierdzone w Spp: „Porcja narkotyku w proszku uformowana na płaskiej powierzchni w linię prostą, gotowa do wciągnięcia przez nos, kreska”.

- 3) nazwy form, w jakich zażywa się narkotyki: *blant*⁶⁴, *drops*⁶⁵, *groszek*, *joint*⁶⁶, *piguła*, *pixa*, *tableta*, *tabsa*;
- 4) nazwy sposobów zażywania narkotyków: *niuch*⁶⁷, *niuchać*⁶⁸, *zajarać*⁶⁹;
- 5) nazwa osoby rozprowadzającej/sprzedającej narkotyki: *dealer/diler*⁷⁰.

B. Klasyfikacja leksykalna:

1) neologizmy

- a) semantyczne (neosemantyzmy): *drops*, *groszek*, *niuch*, *niuchać*, *zajarać*, *zióło*,
- b) leksykalny: *pixa*,
- c) słowotwórcze: *amfa*, *feta*, *koks*⁷¹, *tabsa*, *piguła*, *ściecha*, *tableta*;

2) zapożyczenia

- a) właściwe: *blant*, *dealer/diler*⁷², *drag(i)*, *ecstasy*, *joint*, *speed/spid*,
- b) kalka: *dopalacz*.

Z formalnego punktu widzenia warto przyjrzeć się procesom słowotwórczym, egzemplifikowanym przez odpowiednie neologizmy. Rysuje się tu wyraźny podział typów słowotwórczych między formacjami z grupy słownictwa muzycznego i związanego z imprezami klubowymi („klubowe”) a formacjami z grupy słownictwa narkotykowego.

Wśród słownictwa muzycznego i „klubowego” zauważalne są liczne formacje afiksalne (przede wszystkim przyrostkowe): przymiotniki z formantem *-owy* (jeden przymiotnik z formantem *-arski*: *wixiarski*), czasowniki z przyrostkiem *-owa(ć)*, rzeczowniki z formantem *-ówka*, *-ek*, *-ka*, *-owiec* (jeden nietypowy formant *-awa*) oraz formacje złożone (w pierwszej części z *techno*).

⁶⁴ *Blant* to nazwa papierosa (skręta) z marihuany i tytoniu (por. odpowiednie hasło w Spp i w Mssimp). Nieco inna definicja w Wid: *skręt*; *połączenie bibułki i marihuany*.

⁶⁵ *Drops* to nazwa tabletki zawierającej ecstasy (por. odpowiednie hasło w Spp). Podobnie wymienione w dalszej kolejności *groszek*, *piguła*, *pixa*, *tableta* i *tabsa* (por. także w Spp). W Mssimp zakres znaczeniowy rzeczownika *drops* poszerzony o marihuanę.

⁶⁶ Wyraz odnotowany (z tym samym znaczeniem: «ręcznie zwijany papieros... zawierający marihuanę») w Usjp, ale kwalifikowany tam jako *książzkowy*. W Mssimp ma on dwa znaczenia: 1. „Papieros z marihuaną”, 2. „Mieszanka tytoniu i Ganji obwinęta bibułką.” (Ganja to wszakże marihuana).

⁶⁷ Zob. wyżej przypis 62.

⁶⁸ W Usjp w znaczeniu bardziej ogólnym: 1. *pot.* a) «...wachać...».

⁶⁹ W Usjp tylko z kwalifikatorem *pot. posp.* w znaczeniu «zapalić papierosa», podobnie w Mssimp. W Wid *jarac* – obok znaczenia ‘palić’ – podaje się tam też znaczenie 2. *palić marihuanę*.

⁷⁰ Obie formy i ich znaczenie potwierdzone w Ns. W Mssimp hasło *diler*, ale w tekstach pod innymi hasłami pojawia się także *dealer*.

⁷¹ Jako wyraz środowiskowy – sportowy (zob. wyżej przypis 61) może też być uznany za neosemantyzm.

⁷² W Usjp rzeczownik ten występuje jako termin, por. *hand*. «osoba lub firma przeprowadzająca transakcje handlowe», w związku z czym można go kwalifikować także jako neosemantyzm.

W obrębie słownictwa narkotykowego występują przede wszystkim liczne zgrubienia, w tym: nieregularne skrócenia, jak *amfa*, *feta* (← *amfetamina*), formacje z konektywem ujemnym, jak *piguła* (← *pigułka*), *tableta* (← *tabletki*), *ściecha* (← *ścieżka*; tu dodatkowo pojawia się alternacja *š:x*).

Szczególną uwagę warto zwrócić na rzeczowniki *koks* (← *kokaina*; tu dodatkowo funkcję słowotwórczą spełnił nietypowy przyrostek *-s* – być może pod wpływem angielskich form liczby mnogiej) i *wątek* (← *kawałek*; tu nietypowe ucięcie początkowego fragmentu wyrazu podstawowego).

Z tak sklasyfikowanego słownictwa trzeba wyselekcjonować te wyrazy, które pochodzą z ogólnej polszczyzny potocznej, oraz te, które należą do szeroko pojętego socjolektu młodzieżowego⁷³, i nie współtworzą słownika badanego socjolektu (w Spp odnotowano – a więc uznano za potoczne – następujące spośród wymienionych wyżej wyrażen: *amfa*, *blant*, *dealer/diler*, *drug*, *drops*, *ecstasy*, *feta*, *groszek*, *joint*, *kawałek*, *koks*, *krążek*, *melanż*, *niuch*, *piguła*, *pixa*, *tableta*, *tabsa*, *speed/spid*, *ściecha*, *techno*, *wątek*, *winył*, choć wydaje się, że wiele z nich nie jest w powszechnym użyciu – jest właściwa różnym socjolektalnym odmianom polszczyzny). Za należące stricte do słownika socjolektu subkultury klubowej: neosemantyzmy: *klubowicz*, *koń*, *łupanka*, *nuta*, *rzeźnia*, *winiarski*, neologizm *techniawa* (jako nazwa imprezy) i zapożyczenia: *beat*, *breakbeat*, *breakdown*, *case*, *kick*, *loop*, *mastering*, *mix*, *sample/sampel*, *scratching* oraz nazwy gatunków muzyki elektronicznej (*ambient*, *breakbeat*, *chillout*, *hardcore*, *house*, *techniawa*, *trance*), które w większości mają charakter terminów muzycznych.

Język klubowców jest przykładem przenikania się różnych socjolektów. Ze względu na swój wiek część z nich używa slangu młodzieżowego. Zażywanie narkotyków przez niektórych członków społeczności technomanów powoduje wprowadzanie do socjolektu słownictwa narkotykowego. Obcowanie z muzyką uzasadnia obecność wyrażen związanych z tą właśnie dziedziną.

Poza tym klubowcy używają licznych obcych (angielskich) słów, które są cytatami, jak np. *backstage* ('strefa za sceną, dla artystów'), *contest* ('rywalizacja'), *flow* ('płynięcie'), *label* ('wytwórnia fonograficzna'), *time-table* ('harmonogram'), *warm-up* ('rozgrzewka'), co też trzeba uznać za swoistą cechę ich socjolektu. Można pokusić się o stwierdzenie, że poprzez nagromadzenie w słownictwie klubowym zapożyczeń z języka angielskiego socjolekt pol-

⁷³ Nie jest to jednak sprawa łatwa. Dostępne (np. w Internecie) słowniki slangu młodzieżowego obejmują też potoczny, trudno więc ustalić zbiór wyrażen, które bezsprzecznie używane są tylko przez młodzież. Granica między polszczyzną potoczną a socjolektami jest nieostra i płynna; wskazanie wyrazów, które należą do polszczyzny potocznej a nie należą np. do socjolektu młodzieżowego staje się problemem metodologicznym.

skich klubów bliski jest podobnym socjolektom w innych krajach. Język w tym wypadku staje się czynnikiem unifikującym (zbliża/jednoczy osoby o wspólnych zainteresowaniach bez względu na ich pochodzenie narodowe). Socjolekt klubowy jest też odbiciem zjawiska globalizacji języka – poprzez tego typu socjolekty zacierają się różnice między tzw. językami etnicznymi.

Rozwiązanie skrótów cytatów

ftb – *Wortal Muzyki Klubowej FTB.pl*, <http://www.ftb.pl>
unreal – *forum unreal.pl*, <http://www.unreal.pl>

Rozwiązanie skrótów słowników

Mssimp – *Miejski słownik slangu i mowy potocznej*, <http://www.miejski.pl/>
Ns – J. Bralczyk, *Nowe słowa*, Warszawa 2007.
SppCz – M. Czeszewski, *Słownik polszczyzny potocznej*, Warszawa 2006.
Usjp – *Uniwersalny słownik języka polskiego*, pod red. S. Dubisza, Warszawa.
Wid – *Wasisdas*, <http://www.vasisdas.tk/>
Wsnp – B. Chaciński, *Wyczesany słownik najmłodszej polszczyzny*, Warszawa 2005.

Bibliografia

- Collin M. (2006), *Odmienny stan świadomości. Historia ecstazy i acid house*, Wydawnictwo Muza SA, Warszawa.
- Dąbrowska A. (1998), *Język polski. A to Polska właśnie*, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław.
- Furdal A. (1977), *Językoznawstwo otwarte*, Opolskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Opole.
- Gwozda M., Krawczak E. (2002), *Subkultury młodzieżowe. Pomiędzy spontanicznością a uniwersalizmem*, [w:] M. Filipiak, *Socjologia kultury. Zarys zagadnień*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, s. 161-176.
- Kowalczyk M., *Zjawisko kultury techno we współczesnym świecie* (artykuł internetowy), <http://www.edukacja.edux.pl/p-762-zjawisko-kultury-techno-we-wspolczesnym.php>
- Perlińska J. (2009), *Leksyka subkultury „klubowej”* (maszynopis pracy magisterskiej), Bydgoszcz.

Walczak B. (2004), *Polszczyzna mówiona mieszkańców miast – opis pełny czy dyferencyjny?*, [w:] *Polszczyzna mówiona mieszkańców miast*, red. H. Sędziak, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok, s. 25-31.

**From the research on the lexis of youth subcultures.
Vocabulary of clubbers**

Summary

The subject of this article is a characteristic of vocabulary, which Polish clubbers are using on Internet forums. For closer analysis (semantic and formal) were surrendered the expressions, which are making a copy of stamps of the clubbers culture. That is the vocabulary associated with techno music and with club parties and drugs. Amongst the musical and club vocabulary numerous groups are noticeable the formations with affixes (comp. e.g. *-arski* in *wixiarski*) and the placed formations (in the first part from the *techno*, e.g. *technoklub*). Within the drug vocabulary above all numerous thickened areas are appearing. Behind belonging strictly to the dictionary of the club subculture it is possible to regard: semantic neologisms (*klubówicz, koń, nuta, rzeźnia, łupanka, wixiarski*) and borrowings (*beat, breakbeat, breakdown, case, kick, loop, mix, mastering, sample, sampel, scratching*) and names of species of the electronic music. The clubbers are using numerous of strangers words (English), which are quotations, e.g. *backstage, contest, flow, label, time-table, warm-up*. The club sociolect is also reflecting the phenomenon of the globalization of the language, because differences between ethnic tongues are fading away.